

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-543340-III/06/JP

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 8-IV-2013

Pan

Donald TUSK

Prezes Rady Ministrów

Szanowny Panie Premierze,

Pragnę uprzejmie poinformować Pana Premiera, że od stycznia 2009 r. sygnalizuję właściwym organom rządowym problem konieczności nowelizacji kilku ustaw, tzw. pragmatyk pracowniczych, dotyczący zasad rekompensowania pracy w godzinach nadliczbowych.

Pierwszy problem dotyczy braku w przepisach ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 170, poz. 1218 ze zm.) unormowania umożliwiającego rekompensowanie członkom korpusu służby cywilnej pracy w godzinach nadliczbowych. W piśmie Departamentu Służby Cywilnej KPRM znak: DSC.WZ-4451-1(5)/09 z dnia 18 maja 2009 r. zostałam zapewniona, że „zgodnie z decyzją Szefa Służby Cywilnej nowelizacja przepisów ustawy o służbie cywilnej [w wyżej wskazanym zakresie] przewidziana jest na II połowę 2009 r.” Niestety, do tej pory nie nastąpiła oczekiwana nowelizacja. Z doniesień prasowych zamieszczanych w „Dzienniku Gazecie Prawnej” dowiaduję się natomiast, że przygotowany projekt nowelizacji ustawy o służbie cywilnej, przewidujący rekompensatę dla urzędników i pracowników za pracę w godzinach ponadwymiarowych, jest cyklicznie przesuwany do kolejnych planów legislacyjnych rządu.

Na moje ostatnie wystąpienie z dnia 29 kwietnia 2011 r., skierowane tym razem bezpośrednio do Pana Premiera, otrzymałam odpowiedź od Szefa Służby Cywilnej, że Zespół do Spraw Programowania Prac Rządu na posiedzeniu w dniu 7 czerwca 2011 r. pozytywnie zaopiniował i wyraził zgodę na dalsze procedowanie projektu założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o służbie cywilnej, który zawiera rozwiązania dotyczące rekompensowania członkom korpusu służby cywilnej pracy w godzinach nadliczbowych, zgodne w przepisami Europejskiej Karty Społecznej. Z „Dziennika Gazety Prawnej” z dnia 29 marca 2012 r. znów jednak dowiedziałam się, że mimo

wniosku Szefa Służby Cywilnej dotyczącego nowelizacji ustawy w omawianym zakresie, projekt założeń nie został uwzględniony w planie legislacyjnym rządu na 2012 rok. Znamienne jest przy tym, że ustawa o służbie cywilnej była od początku obowiązywania nowelizowana ośmiokrotnie, w tym po raz ostatni ustawą z dnia 23 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 1544). Z niezrozumiałych względów, mimo wielokrotnych zapewnień, zmianą nie objęto jednak przepisów dotyczących czasu pracy członków korpusu służby cywilnej. Zaniechanie prac, które zostałyby zwieńczone zmianą przepisów w omawianym zakresie, uważam za trudne do zaakceptowania, ponieważ - co już wielokrotnie podkreślałam - obowiązujący stan prawny, wynikający z art. 97 ust. 5-8 ustawy o służbie cywilnej, pozostaje w sprzeczności z Europejską Kartą Społeczną sporządzoną w Turynie dnia 18 października 1961 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 8, poz. 67). Europejska Karta Społeczna (EKS) w art. 4 ust. 2 przyjęła, że w celu zapewnienia skutecznego wykonywania prawa do sprawiedliwego wynagrodzenia, umawiające się strony zobowiązują się uznać prawo pracowników do zwiększonej stawki wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, z zastrzeżeniem wyjątków w przypadkach szczególnych. Z art. 30 zamieszczonego w części V załącznika do Karty Społecznej wynika, że została ona ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską która uważa się za związaną postanowieniami Karty m.in. w zakresie art. 4 ust. 2-5. Komitet Niezależnych Ekspertów, kontrolując obowiązujące w Polsce pragmatyki pracownicze, stwierdził że ich przepisy są niezgodne z art. 4 pkt 2 Karty. Niezgodność ta polega na tym, że w pragmatykach nie rekompensuje się godzin przepracowanych nadliczbowo ani wynagrodzeniem, ani czasem wolnym w zwiększonym wymiarze. Odstąpienie od obowiązku wynikającego z art. 4 ust. 2 EKS - w ocenie Komitetu Niezależnych Ekspertów - może nastąpić jedynie w odniesieniu do „wysokich funkcjonariuszy państwowych”, nie zaś wszystkich osób pełniących funkcje publiczne.

Pragnę również podkreślić, że podobny problem dotyczy potrzeby nowelizacji przepisu art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. Nr 128, poz. 1403 ze zm.), regulującego obowiązek pracy poza normalnymi godzinami pracy. Potrzeba ta była sygnalizowana Dyrektorowi Generalnemu Służby Zagranicznej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych (pismo znak: RPO-709096-III/12/LN z dnia 10 września 2012 r.). W odpowiedzi (pismo znak: BSO/12/129872 z dnia 6 września 2012 r.) padło zapewnienie, że stosowne poprawki [w tym zakresie] zostaną zgłoszone. Nie wiadomo jednak, czy jakiegokolwiek prace legislacyjne z tym związane zostały podjęte.

Rzecznik Praw Obywatelskich kwestionował również w wystąpieniach kierowanych do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (pismo znak: RPO-621470-III/09/JP z dnia 9 lipca 2009 r.) i Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (pismo znak: jak wyżej z dnia 13 sierpnia 2009 r.) przepis art. 42 ust. 4

ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 223, poz. 1458 ze zm.), regulujący kwestię rekompensowania tym pracownikom pracy w godzinach nadliczbowych w sposób mniej korzystny niż wynika to m.in. z art. 4 ust. 2 EKS. Korespondencja Rzecznika w tym zakresie okazała się jednak nieskuteczna (pismo MSWiA znak: DAP/026-86(1)/09/JA z dnia 24 lipca 2009 r. oraz pismo Szefa KPRM znak: DP-171-368(3)/09/MT z dnia 28 sierpnia 2009 r.).

Działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Premiera o wydanie stosownych poleceń, zobowiązujących właściwe służby do wprowadzenia zmiany przepisów wskazanych ustaw w wyżej wymienionym zakresie.

Łączę pozdrawienie

Renata Jędrzejewska